

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 4. Vtrum omne Sacramentum sit res sensibilis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

3
Strictius
accipitur
pro Cere-
monia.

Verum hæc acceptio est valde generalis. Strictior magisque propria erit, si illud signum sit ceremoniam quædam solennis, religiosa, aliquid occulti mysterij significans. Quomodo Augustinus lib. 4. De symbolo ad Catechumenos cap. 1. omnia Sacramentalia vocat Sacramenta; vt exorcismos, insufflationes, & alia huiusmodi, quæ Sacramentorum administrationi sunt annexa. Et simili modo accipitur in illa sententia D. Augustini lib. 19. contra Faustum c. 11. *In nulla religione siue vera siue falsa, homines inter se posse colligari absque aliquo signaculo- rum seu Sacramentorum consortio*: id est, absque externis ceremonijs. Nos tamen hoc loco non tam generatim de Sacramentis disputamus, sed de ijs solis quæ sunt ceremoniæ ad homines sanctificandos, & ad res sacras designandas, siue in lege noua, siue in lege veteri sint instituta. Hæc namque ceremoniæ in religione principatum tenent: vnde nomen Sacramenti præ ceteris sibi vindicant.

ARTICVLVS I.

Vtrum Sacramentum sit in genere signi?

4 **R**espondetur, Sacramentum pro vt hic accipitur, esse in genere signi: id est, esse speciem signi. Potest enim aliquid dici Sacramentum, vel quia in se habet sanctitatem occultam, vel quia est signum occultæ sanctitatis, & ita hic accipitur.

Petes, Cur potius Sacramentum est in genere signi, quam causæ, cum etiam sit causæ?

Respondeo, De ratione Sacramenti in genere non est esse causam sanctitatis perfectæ, quæ anima sanctificatur: tamen de ratione eius est, esse saltem signum huius sanctitatis.

3
Sacramen-
tum aliter
dicitur à
sacro, aliter
medicamen-
tum à me-
dicina.

In Responione Ad 1. Aduerte aliter Sacramentum dici à sacro, aliter medicamentum à medicina. Medicamentum enim dicitur à medicina, tanquam medicinæ instrumentum; vnde ex vi suæ originis designat habitudinem causæ efficientis ad sanitatem, sicut medicina. Sacramentum autem dicitur à sanctitate tanquam à termino extrinseco quem respicit: quæ habitudo potest esse varia; scilicet vel signi, vel causæ, vel effectus: vnde ex vi suæ originis non significat habitudinem causæ efficientis veram sanctitatem animæ; absolute tamen significat aliquam habitudinem causæ efficientis, vel formalis, respectu sanctitatis in genere. Sicut enim vestimentum dicitur quo vestimur, & ornamentum quo ornatur; ita Sacramentum, quo aliquo modo sacramur.

ARTICVLVS II.

Vtrum omne signum rei sacræ sit Sacramentum?

6 **R**espondetur, Non omne signum rei sacræ esse Sacramentum; sed signum rei sacræ sanctificantis hominem: id est, signum quod significat rem sacram, quatenus illa actu sanctificat hominem secundum animam, vel aliquando sanctificatura est.

ARTICVLVS III.

Vtrum Sacramentum sit signum vnius rei tantum?

7 **R**espondetur, Non vnius rei tantum, sed multorum est signum. Est enim signum commemoratiuum Passionis Christi præteritæ; demonstratiuum sanctificationis præsentis; & prognosticon gloriæ futuræ.

Notandum est, Hoc solum esse verum in Sacramentis nouæ legis. Nam Sacramenta vetera non significabant præsentem animæ sanctificationem, neque etiam gloriam futuram, nisi valde remotè. Vnde non est hoc de ratione præcisa Sacramenti in genere; sufficit enim significatio sanctitatis iuxta 2. Articuli: quamuis causas huius sanctitatis, scilicet efficientem & finalem non expressè designet.

ARTICVLVS IV.

Vtrum omne Sacramentum sit res sensibilis?

8 **R**espondetur, Omne Sacramentum est res aliqua sensibilis. Vbi nomine rei sensibilis non solum intelligitur res permanens; vt aqua, oleum, panis: sed etiam vltus eius; vt ablutio, vinctio &c.

Circa hos Articulos explicanda est breuiter Sacramenti definitio.

DVBIUM.

Quæ sit integra Sacramenti ratio & definitio?

9 **C**alvinus lib. 4. Institut. c. 14. in principio sic definit: *Sacramentum est externum symbolum, quo Deus benevolentia erga nos sua promissiones conscientijs nostris obsequat, ad fidei nostræ imbecillitatem sustinendam.* Vbi Calvinus, vt patet ex illo cap. quatuor requirit ad Sacramentum. Primò, Diuinam benevolentiam qua nos diligit ab æterno propter Christum. Secundò, Promissionem qua Deus in Scripturis promittit nobis huius benevolentia effectum (scilicet iustitiam imputatiuam) exhibitum iri per fidem, vel parentum (vt fit in parvulis Christianorum, qui iudicio Caluini nascuntur sancti propter fidem parentum): vel propriam cuiusque; vt in ijs qui non sunt nati ex Christianis. Tertio, Requirit externum symbolum quo Deus nobis testetur hanc suam benevolentiam & promissionis exhibitionem. Quarto requirit vt credamus si antè non credebamus; vel tertè vt firmius credamus nos esse prædestinatos, & ex vi diuinæ promissionis iustificatos, quæ nobis applicata est per fidem nostram præcedentem, vel parentum nostrorum. Hinc apud Calvinistas, ei qui Sacramentum suscepturus est, primùm leguntur aliqua diuinæ promissiones, qualis est illa Genes. 17. v. 7. *Ero Deus tuus, & seminis tui post te.* Et Marci 16. *Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit*: quas promissiones suscepturus Sacramentum debet credere sibi applicatas; deinde vt hoc firmius credat, applicatur illi symbolum externum, quod est velut sigillum diuinum confirmans promissiones apud conscientiam hominis. Nihil ergo aliud est Sacramentum apud ipsos, quam signum quoddam externum nobis applicatum, vt firmius credamus nos antè à Deo propter

Caluiana
Sacramen-
ti definitio.

Comparat
Sigillo.

per Christum esse electos, prædestinatos & iustificatos. Sicut enim litteris Regijs appenditur Regium sigillu vt maior ipsis fides habeatur; ita diuine promissioni antea à Ministro recitata adiungitur Sacramentum, vt maior fides ipsi habeatur.

10
1. Error in
definitione
Caluiniana.

In hac definitione plurimi sunt errores. Primò, Quia vult Sacramentum esse nudum & aridum symbolum, nihil homini conferens, sed solum testificans fauorem diuinum antè præstitum.

2. Error.

Secundò, Quia vult Sacramentum esse signum diuinæ erga nos beneuolentiæ, quam Deus tantummodo habet erga Prædestinatos, iuxta Caluinum. Vnde sequitur primò, Solos prædestinatos suscipere Sacramenta: si enim reprobus suscipiat externum symbolum, hoc non erit Sacramentum, quia non erit signum diuinæ beneuolentiæ erga illum. Sequitur secundò, Peccare Ministros, qui applicant Sacramenta ijs, de quibus ignorant an Deus illa beneuolentia prædestinationis eos prosequatur: si enim applicant reprobis, facient Deum testem mendacij. Et cum de nemine certi sint, semper exponunt se periculo sacrilegij, quando illud sigillum applicabunt.

3. Error.

Tertiò, Quia vult Sacramentum esse signum diuinæ promissionis nobis applicatæ. Vnde sequitur primò hominem esse iustum, antequam veniat ad baptismum: imò Deum vnicuique baptizando promississe per verbum suum iustitiam ante baptismum, alioqui baptismus esset falsarum litterarum obfignatio. Sequitur secundò, Nullam requiri dispositionem in suscipiente; quia Sacramentum solum significat nos iam esse consecutos diuinam promissionem. Sequitur tertiò, Illam promissionem, vt in nobis effectum habeat, nihil aliud requirere, quam vt ipsi credamus, vel ex Christianis parentibus nati simus.

4. Error.

Quartò, Vult istud symbolum externum nostris Conscientijs obfignare diuinam promissionem; id est, facere vt firmius credamus illas nobis esse applicatas. Vnde sequitur Primò, Baptismum parvulorum & amentium nõ esse Sacramentum: quia non habent Conscientiam propriam, cum non habeant vsum rationis: quod tamen est contra Caluinistas, qui parvulos baptizant. Secundò, Eos, qui non credunt talibus promissionibus, non suscipere vllum Sacramentum; ac proinde esse postea rebaptizandos. Tertiò sequitur, Verbum Dei nos reddere minus certos, quam ipsum Sacramentum: nam si Sacramentum sustentat imbecillitatem fidei nostræ, efficiens vt firmius credamus id quod antea per verbum Dei credebamus: ergo Sacramentum dat firmitatem verbo Dei; quod est absurdum: nam omnis auctoritas Sacramenti est ex verbo Dei. Quod confirmatur, Quia verbum Dei debet credi fide diuina & certissima, nam essem infidelis, si vilo modo de eo dubitarem: ergo Sacramentum non potest me reddere certiozem, quam verbum Dei. Confirmatur Secundò, Quia cum Minister ignoret diuinum consilium circa me, non potest Sacramentum, quod mihi ab ipso præbetur, me reddere certiozem de diuina erga me beneuolentia, quam ipsum verbum Dei, quod scio esse profectum ab ipso Deo.

5. Comparatio
Caluini
reijciunt.

Vnde patet, Caluinum perperam comparare diuinam promissionem diplomati, Sacramentum Sigillo: Quia diploma sine Sigillo nullam habet auctoritatem, verbum autem diuinæ promissio-

nis est summæ auctoritatis, etiam sine omni Sacramento. Deinde, Sigillum secundum se est summæ auctoritatis, nam habet auctoritatem immediate à Rege, non à diplomate: Sacramentum autem sine promissione est nullius auctoritatis, vt ipsi Caluinistæ docent.

Ex his facile potest refutari definitio Lutherana: *Sacramentum est ritus habens Dei mandatum, & annexam promissionem gratiæ & remissionis peccatorum apprehensam per fidem in Christum.* Quæ definitio nõ multum differt à definitione Caluinistarum: vult enim Sacramentum nihil nobis conferre, sed solum in nobis excitare fidem specialem, qua credamus nos propter Christum iustificari.

11
Lutherana
Sacramenti
definitio.

Inprimis contra hanc definitionem facit, quod ad rationem Sacramenti non requiratur, vt in Scripturis exstet mandatum de eius vsu; possunt enim esse quadam Sacramenta libera. Similiter, Neque vt exstet promissio gratiæ & remissionis peccatorum: nam conditio & natura Sacramenti non pendet à verbo Dei, quatenus scriptum est, sed ab ordinatione diuina etiam non scripta. Denique, Non requiritur vt hæc promissio fide apprehendatur; alioqui baptismus parvulorum & amentium non esset Sacramentum, nec haberet vllum effectum. Nã quod Lutherani dicunt vsum rationis in infantibus, dum baptizantur, diuinitus dari, ridiculum est. Item, Qui non apprehenderet, aut non crederet illam promissionem dum baptizatur, non reciperet verum Sacramentum; ac proinde esset rebaptizandus, quod est hæreticum. Adde; Lutheranos in hac definitione supponere Sacramenta nihil operari, nisi excitando nostram fidem, vt apprehendamus diuinam promissionem Sacramento annexam, id est, vt credamus nobis per Christum peccata remitti. Vide Concilium Tridentinum sess. 7. Can. 5. 6. & 8. vbi damnatur definitio Lutherana & Caluinistarum.

Reijciunt.

Sed Obijciunt à Caluino: Apostolus ad Romanos 4. v. 11. Circumcisionem, quæ erat figura Baptismi, appellat *operari*, id est, Sigillum seu Signaculum: ergo nostra Sacramenta nihil sunt aliud, quam sigilla pacti & promissionis diuinæ.

12
Obiectio
Caluini.

Respondeo, Apostolus non vocat Circumcisionem sigillum pacti, seu promissionis, sed iustitiæ fidei. Data enim est Abrahamo Circumcisio, vt ipse per eam tamquam per diuinum sigillum consignaretur; & declararetur, quod propter fidem suam, qua credidit, & obediuit Deo, sit iustificatus, & meruit fieri Pater multarum Gentium, & Pater populi Israëliti; vt rectè exponit Chrysostomus in hunc locum. In alijs enim Circumcisio nõ fuit huius rei signaculum: sicut Baptismus non est eiusdem rei signum in nobis & in Christo. Vide Augustinum lib. 4. contra Donatistas cap. 24.

Circumcisio quare
data Abrahamo.

His reiectis, Vt Sacramentum in genere describatur:

Nota, Ad Sacramenti rationem duo requiri. Primò, Vt sit caremonia aliqua sacra, vt sua sanctimoniâ aliquam conferens; non enim solum ad significandum, sed etiam ad sanctificandum instituta sunt. Sed differentia est inter noua & vetera. Quod Sacramenta legis Veteris conferrent vi sua sanctitatem quandam legalem & corporalem, quæ non pertingebat ad animam: vt patet ex Apostolo ad Hebræos 9. vbi vocat ea *Iustitias carnis*, quæ Conscientiam non possunt purgare; Sacramenta autem

13
Discrimen
Sacramen-
torum ve-
teris & no-
uz Legis.

autem nouæ legis vi sua sanctificent animam. Vtraque tamen in hoc conueniunt, quod ex vi diuinæ institutionis, & ex opere operato sanctitatem aliquam conferant vel corporalem vel spiritalem. Sicut ergo sanctitas est analogum ad sanctitatem animæ & corporis; ita Sacramentum hæc ex parte est analogum ad verum & nouum Sacramentum; vt insinuat Magister art. 4. dist. 1. & D. Thomas ibidem q. 1. art. 1. ad 3. Secundò, Requiritur vt significet veram animæ sanctitatem; vt colligitur ex D. Thoma art. 2. ad 3.

Sacramentum est in genere.

Poterit ergo in genere sic describi. Sacramentum Est *ceremonia externa, seu signum sensibile, ad homines quodam modo sui vsu sanctificandos, & veram animæ sanctitatem significandam institutum.*

Debet esse sensibile.

Primò, Sacramentum est *signum sensibile, seu ceremonia externa*: quia licet potuissent signa spiritualia ad homines sanctificandos institui, v. g. actus fidei, attritionis, orationis; tamen non fuissent humane naturæ accomodata, sed potius Angelicæ; nam signum humanum debet esse sensibile. Nam *signum est, quod præter speciem, quam sensibus ingerit, aliquid aliud facit in agnitionem venire*; Vt inquit Diuus Augustinus lib. 3. de Doctrina Christiana c. 1. Vnde consentaneum erat, vt ea, quibus Sanctificamur, in rebus sensibilibus instituerentur. Cuius plures sunt rationes; quarum prima est: quia homo compositus est ex anima & corpore, natura sensibili & intelligibili: vnde scilicet spiritualibus & Angelicis naturis diuina Mysteria & munera traduntur nudè & spiritualiter, ita hominibus tradi debebant sensibilibus signis obiecta; vt per sensibilia, ea possent cognoscere, estimare & amplecti; vt docet Dionys. c. 1. cap. Hierarchiæ. Vnde Chrysostr. homilia 83. in Mattheum. *Si esses incorporeus, unde ipsa dona incorporea tibi tradidisset; sed quia Corpori iuncta est anima tua; ideo in rebus sensibilibus tibi intelligenda traduntur.* Secunda ratio est, Quia non tantum anima, sed etiam corpus animæ instrumentum peccato inficitur. Vnde vt vtrumque expiaretur, debebat in re corporali virtus spiritualis constitui. Ita Cyrillus Alexandrinus lib. 2. in Ioanem cap. 42. Tertia est, Vt homo non solum animo, sed etiam corpore Deum coleret: nam administratio & susceptio Sacramentorum, sunt actus Religionis. Quarta, Vt homo, qui per peccatum à spiritualibus desciscens, se rebus sensibilibus subiecerat, iisdem seruire cogeretur, & subesse: tum ad humilitatis exercitium, tum ad spiritualium bonorum recuperationem. Ita D. Thomas quæst. 61. art. 1. Quinta, Vt populus Dei per hæc signa ab alijs populis distingueretur, & firmiter in vnam Religionem coalesceret. Nam sine talibus signis externis non possunt homines in vnum nomen sue vere, siue falsæ religionis conspirare; vt docet Diuus Augustinus lib. 19. contra Faustum cap. 11. Vnde etiam falsæ sectæ suas ceremonias habent. Sic circumcisio data fuit Iudæis, vt in vnam religionem conuenissent, & ab alijs distinguerentur, vt passim docent Patres. Idem facit Baptismus, cum reliquis Sacramentis in noua lege; vnde Gregorius Nazianzenus; oratione in sanctum Baptisma, dicit Baptisma vocari *sigillum*, quia est *significatio Domini*, id est, quia significat cuius Domini sumus famuli & cultores. Vide D. Thomam lib. 4. Contra gentes cap. 36. Ex his sequitur, neque Contri-

Cur Baptisma dicitur Sigillum.

tionem, si nullo signo externo prodatur; neque corpus Christi in Eucharistia, nisi accipiatur simul cum ipsis speciebus, esse propriè Sacramentum.

Secundò, Dicitur in definitione: *Ad homines quodammodo sui vsu sanctificandos*; nam Sacramenta instituta sunt, vt conferant aliquam sanctitatem dum applicantur; vel corporis vel animæ: Hinc excluduntur primò, omnia illa signa, quæ non sunt instituta ad vsu, vt illis tamquam ceremonijs vtamur; vt Mare rubrum, columna nubis, lignum vitæ. Secundò, Ea quæ non sunt instituta ad sanctificandum: vt Serpens æneus, manna, aqua de petra, & similia. Item omnia Sacrificia, quæ talia sunt; quia non ordinantur ad sanctificandum, sed ad colendum Deum: in hæc enim ordinatione ratio sacrificij consistit. Possunt tamen hæc sacrificia sub alia ratione esse Sacramenta, quatenus iam oblata mystico modo consumuntur ad sanctificationem vtentium; vt patet in Eucharistia: in qua consumptione, est ratio sacrificij, quatenus fit in honorem Dei; & est etiam ratio Sacramenti, quatenus fit ad sanctificationem hominis. Idem videre est in multis sacrificijs veteris legis.

14 Debet sui via sanctificari.

Item excluditur Ablutio pedum: etsi enim ea ablutio, qua Christus pedes Apostolorum abluit, aliquam illis sanctitatem contulerit; vt indicatur Ioan. 13: *Nisi laueris te, non habebis partem mecum*, tamen Christus non instituit hanc ceremoniam, vt ex ea homines sanctificarentur; sed potius per eam dedit exemplum charitatis, & humilitatis; voluitque nobis insinuare puritatem animæ ad Sacramentum Eucharistiæ requisitam; vt D. Ambros. lib. 6. *De his qui mystice initiantur*; & Bernardus sermone de Cæna Domini. Et ratione huius sanctificationis idem Ambrosius lib. 3. de Sacramentis c. 1. vocat hanc abluitionem *Mysterium*. Et quia deuotus vsus huius ceremoniæ etiam valebat ad remissionem peccatorum venialium, vt docet Cyprian. sermone de Ablutione pedum, ideo vocatur ab eodem Ambrosio *Sanctificatio*, & à Cypriano *Sacramentum*: nam significabat sanctitatem animæ necessariam ad summptionem Eucharistiæ; & eam ex deuotione fumentis quodammodo conferebat. Verum quia non habebat hæc vim ex opere operato, ideo verè non erat Sacramentum: vnde nunquam in Ecclesia Romana fuit vsitata.

Ablutio pedum est Eucharistiæ præmissa.

Denique excluduntur ea, quæ Christus tantum vsurpauit ad hominū sanctificationem. Vt Luc. 7. hæc verba, *Remittuntur tibi peccata tua*; etsi enim haberent hæc vim sanctificandi, vt à Christo prolata, tamen non sunt instituta, vel lege aliqua sancita, vt nos illis vtamur. Similiter Insufflatio Domini, & linguæ igneæ, quibus sanctificati Apostoli, & alia huiusmodi, non sunt Sacramenta, quia nulla lege stabili sunt ordinata, vt homines illis vtentur; sed Deus tantummodò his vsus est.

Tertiò dicitur in definitione, *Ad veram animæ sanctitatem designandam*. Nam Sacramentum debet rem arcanam & sacram designare; externa autem sanctitas non est arcana, nec multum sacra; vnde D. Thomas a. 2. ad 3. dicit, ea vocari Sacramenta, quæ significant humane sanctitatis perfectionem, & Concil. Florentinum dicit Sacramenta veteris legis significasse gratiam per Christum dandam

15 Debet sanctitatem significare.

Hinc

Hinc excluditur aqua benedicta: quia est sit cæremonia sacra, & ad aliquam sanctificationem instituta (presertim si vi sua delet peccata venialia, vt multi censent) tamen non designat gratiam sanctificantem vel actu dari, vel dandam per Christum. Similiter prima Tonfura non est Sacramentum, licet aliquam sanctificationem conferat. Idem dico de Manus impositione facta Catechumenis, Signatione Crucis eorundem, Vnctione in vertice, Professione religionis Monachorum, Absolutione ab excommunicatione, Dispensatione irregularitatis, &c. Hæc enim & huiusmodi Sacramenta non sunt; quia non significant veram sanctitatem conferri, aut conferendam per Christum. Quam ob causam Ecclesia nõ potest instituire Sacramenta: quia cum non possit gratiam perfecte conferre, non potest etiam cæremonias instituire, quæ significant illam, vel actu conferri, vel aliquando conferendam.

Dices: Sacramentum est signum practicum: ergo si significat veram sanctitatem, etiam eam operatur.

Respondeo, Sacramentum in genere non dicitur signum practicum, quasi operetur omne id quod significat; sed quia saltem aliquid operatur, per quod significet alterum. Sacramenta enim vetera operantur sanctitatem corporalem, per quam significant spiritalem. Itaque, omne Sacramentum operatur sanctitatem animæ; vel figuram eius, per quam, ipsam veram sanctitatem designet.

Ex his patet Primò, Rationem Sacramenti non eodem modo conuenire nouis & veteribus Sacramentis. Nam in veteribus Sacramentis principale est significare, secundarium est sanctificare: idem enim sanctificant, vt per hanc sanctitatem significant veram animæ puritatem dandam per Christum. In nouis autem Sacramentis principale est sanctificare, secundarium significare. Itaque, etsi vniuocè videantur conuenire in ratione significanti, eò quod vtraque significant sanctitatem spiritualem, vel presentem, vel futuram; non tamen in ratione sanctificandi. Vnde si Sacramentum dicatur à significanti rem sacram, sunt vniuocè Sacramenta; si autem à conferendo sanctitatem, analogicè sunt Sacramenta. Nam Sacramenta vetera conferunt sanctitatem corporalem, noua verò spirituale; quæ analogicè conueniunt in ratione sanctitatis; sicut vmbra & veritas, imago & exemplar.

Dices, Sacrificia veteris Legis non dicuntur analogicè sacrificia respectu sacrificij noui; vtraque enim sunt perfecta sacrificia: ergo nec Sacramenta vetera dicuntur analogicè Sacramenta respectu nouorum.

Respondeo Negando Consequentiam; Quia ratio sacrificij consistit in eo, quod diuinæ maiestati summus cultus externus offeratur in agnitionem summi dominij, quod vnicum est; vnde omnia sacrificia sunt eiusdem rationis: At ratio Sacramenti consistit in cæremonia qua sanctificantur homines. Sanctificatio autem duplex est, scilicet corporalis & spiritualis; quæ analogicè conueniunt in ratione sanctitatis; sicut vmbra & veritas in ratione exemplaris. Confirmatur, quia Concilium Forentinum & Tridentinum distinguunt Sacramenta vetera à nouis, quod vetera solum significant veram sanctitatem; noua non tantum signi-

cent, sed etiam conferant: atqui id quod dicitur tale, solum quia est signum, est analogicè tale cum eo comparatum quod est tale, quia causa: sicuti vrina & medicina dicuntur sana analogicè. Hinc tamen nõ sequitur Sacramenta vetera abusuè dici Sacramenta; quia nomen Sacramenti multa significat, & vrsitate dicitur de eo quod solum est signum sanctitatis: vt patet ex D. Augustino supra.

Patet Secundò, Quomodo Sacramenta legis veteris & legis nouæ possint definiri. Sacramentum legis veteris, est *Cæremonia sacra, per corporalem sanctificationem quam confert, veram animæ sanctitatem per Christum conferendam, significans. Sacramentum nouæ legis, est Cæremonia sacra veram animæ sanctitatem non solum significans, sed etiam conferens.* Hinc etiam intelligitur definitio Magistri dist. 1. vbi definit Sacramentum nouæ legis: *Sacramentum est inuisibilis gratia visibilis forma, eiusdem gratia similitudinem gerens & causa existens: vbi per similitudinem, intelligit proportionem illam naturalem, quæ est in materia & forma Sacramenti, ad significandum effectum Sacramenti: Exempli gratia, Ablutio corporalis habet proportionem quamdam ad spiritalem, vt eam possit significare accedente institutione diuina. Similiter verba accepta cum significatione, quam habet ex hominum instituto, sunt idonea ad significandam animæ abluitionem, accedente eadem diuina institutione. Similiter modo definit Catechismus Concilij Tridentini: Sacramentum est inuisibilis gratia signum visibile, ad nostram sanctificationem institutum.*

Patet Tertio, Sacramentum formaliter non esse entitatem aliquam realem seu physicam, sed inuoluere aliquid morale; sicut pecunia inuoluit æstimationem hominũ ex impositione Principis. Materiale in Sacramento est aliquid reale, sicut in pecunia aurum & argentum; scilicet cæremonia sacra exterior: Formale autem est duplex; Primò, Ratio signi, fundata partim in ipsa rerum & verborum analogia cum rebus sacris, partim in diuina institutione, qua ratio signi completur.

Dices: Ergo Sacramentum est ens rationis.

Respondeo Negando Consequentiam; Sicut nec pecunia est ens rationis: quia ens rationis solum est dum intelligitur, Sacramentum autem est etiam si nemo de illo cogitet. Et ratio est, quia esse signum ex institutione significans, non est esse ens rationis, sed includere denominationem extrinsecam à reali institutione seu impositione; dicit enim rem sensibilem, quatenus subest deputationi ad aliquid significandum, ex qua deputatione accipit moralem quamdam aptitudinem, ad excitandam cognitionem rei significatæ in ijs, qui institutionem norunt: & in hoc consistit ratio signi. Simili modo esse Regem, Dominum, Doctorem, non sunt entia rationis, sed dignitates morales pendentes intrinsecè ab aliquo actu reali, à quo subiecta extrinsecè denominantur. Et hæc ratio signi complet rationem veteris Sacramenti, quatenus excludit vltiorem perfectionem, scilicet causalitatem gratiæ: Respectu autem Sacramentorum nouæ legis, est ratio generica. Vnde alterum formale, quò completur ratio Sacramenti noui, est esse causam sanctitatis animæ: & per hanc rationem causa, veluti propriam differentiam, constituitur vltima ratio Sacramenti nouæ legis.

Ecclesia non potest instituire Sacramenta.

Cur dicitur Practicum.

16 Sacramenti ratio nouis & veteribus vniuoca, & analogica.

Soluitur Obiectio.

Definitio Sacramenti veteris & noui.

Sacramentum an & quomodo sit aliquid reale.

Non est ens ratio.